

Sociaal Domein | *Maastricht – Heuvelland*

Toekomstagenda Actieplan 2018-2019

Leven in Maastricht –Heuvelland in 2022

Wij willen dat in 2022 iedere inwoner in Maastricht-Heuvelland zich onderdeel voelt van een sociaal netwerk: dat hij weet dat hij niet alleen is en een beroep kan doen op mensen in zijn omgeving. Andersom kunnen anderen ook om zijn raad of hulp vragen.

Onze jonge inwoners gaan naar school en werken vanuit hun talenten aan hun ontwikkeling. De volwassen inwoners zijn zoveel mogelijk economisch zelfstandig en werken naar vermogen. Of mensen zijn met pensioen en vrijwillig actief.

Inwoners hebben regie over hun eigen leven. Producten, diensten, protocollen en regels zijn niet langer leidend maar het denken in oplossingen. Professionals hebben ruimte om, waar nodig, ondersteuning te bieden op maat.

Projectgroep Toekomstagenda

Inhoudsopgave

Inleiding	Pag. 3
Het actieplan 2018-2019	Pag. 3

Waarom

1) De veranderopgave	Pag. 3
1.1) Onze ambitie	Pag. 4
1.2) Doelstellingen en kernopgaven	Pag. 4
2) Urgentie	Pag. 5
2.1) Samenwerking	Pag. 6

Wat

3) Projecten en going concern tot dusver	Pag. 6
3.1) Projecten toekomstagenda 2018-2019	Pag. 9
3.1) a Extra aandacht voor 1 gezin/1 plan en doorbreek de patronen	Pag. 9
3.1) b Nieuw project Passend onderwijs	Pag. 10
3.1) c Nieuwe randvoorwaarde Samen leren	Pag. 10
4) Monitor toekomstagenda sociaal domein	Pag. 11
4.1) Fasering	Pag. 11
4.2) Stand van zaken fase 1	Pag. 12
4.3) Vervolg en voorbeeld	Pag. 12
5) EVI panels	Pag. 13

Hoe

6) Structuur	Pag. 14
6.1) Rollen en verantwoordelijkheden	Pag. 15
6.1) a Opdrachtgevers	Pag. 15
6.1) b Procesmanager	Pag. 16
6.1) c Projectgroep	Pag. 16
6.2) Capaciteit	Pag. 17
7) Loslaten	Pag. 18

Bijlagen

Bijlage 1 Lopende projecten toekomstagenda en going concern compleet

Bijlage 2 Overzicht benodigde capaciteit en personele verdeling per gemeente

Inleiding

In 2016 is de Toekomstagenda Sociaal Domein Maastricht-Heuvelland 2022 vastgesteld.

Deze toekomstagenda was én is het richtinggevend ambitiesdocument voor de komende jaren voor het volledige sociale domein van de gemeenten in Maastricht-Heuvelland (vanaf nu Maastricht-Heuvelland).

In de toekomstagenda staat in gezamenlijkheid omschreven hoe Maastricht-Heuvelland wil dat de regio er op sociaal gebied in 2022 uitziet. Tevens is hierin omschreven op welke manier de gemeenten de transformatie van het sociaal domein in 2016-2017 wilden faciliteren. En tot slot is omschreven welke actieve rol Maastricht-Heuvelland hierin ziet voor inwoners, maatschappelijke partners en de gemeenten zelf.

Uniek is dat deze toekomstagenda tot stand is gekomen na een intensief samenspraak traject dat in 2015-2016 is doorlopen met ruim 175 mensen: inwoners van Maastricht-Heuvelland, bestuurders en raadsleden, cliënten- en adviesraden en mensen die werkzaam zijn in het sociaal domein. Met hen is gekeken naar de Ervaringen, de gewenste Verbeteringen en de mogelijkheden om te Innoveren, de zogenaamde EVI-aanpak.

De toekomstagenda straalt visie, ambitie en vertrouwen uit. De eerste merkbare resultaten dienen zichtbaar te zijn in december 2018. Om die ambities daadwerkelijk dichterbij te brengen binnen de gestelde termijnen is tevens het actieplan 2016-2017 opgesteld.

De eerste twee jaren zijn nu om. Het is tijd voor een volgende stap.

Het actieplan 2018-2019

In dit plan willen we terugkijken naar de oorspronkelijke veranderopgave van de toekomstagenda en de urgentie hiervan toetsen aan de actualiteit. We willen ruimte geven aan de reeds ingezette projecten op weg naar de realisatie van de beoogde effecten. Daarnaast willen we leren van de ervaringen tot dusver. Waar nodig stellen we keuzes bij. We blijven in ontwikkeling.

Waarom

1) De veranderopgave

Sinds 01 januari 2015 is de overdracht van de drie decentralisaties (de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 (vanaf nu WMO), de Participatiewet en de Jeugdwet) een feit. Het gezamenlijk doel van deze decentralisaties was en is (zo zelfstandig mogelijke) deelname aan de samenleving voor iedereen mogelijk maken:

“Wanneer iemand ondersteuning nodig heeft, gebeurt dit op maat en vanuit het perspectief van het huishouden waar deze inwoner toe behoort. De regie blijft bij de inwoner zelf en/of de directe omgeving, tenzij dit niet mogelijk is. Daarbij wordt het systeemdenken vanuit de verschillende beleidskaders, wet- en regelgeving losgelaten.”

1.1) Onze ambitie

Als veranderambitie voor 2022 staat in de toekomstagenda het volgende genoteerd:

“In 2022 kunnen de inwoners van Maastricht-Heuvelland gezond en veilig opgroeien en oud worden, hun talenten blijvend ontwikkelen en naar vermogen meedoen in onze samenleving. Ze zijn zo veel mogelijk zelfredzaam en voelen zich bij elkaar betrokken. Onze regio biedt de mogelijkheden aan haar inwoners om collectief en individueel tot ontplooiing te komen, zodat haast iedereen zodra hij/zij volwassen is in zijn/haar eigen onderhoud en inkomen kan voorzien.”

In de toelichting lezen we het volgende:

“We willen dat in 2022 iedere inwoner in Maastricht-Heuvelland zich onderdeel voelt van een sociaal netwerk. Dat hij weet dat hij niet alleen is en een beroep kan doen op mensen in zijn omgeving. Andersom kan de omgeving om zijn raad, hulp, ondersteuning vragen en die geeft hij graag. Want hij hoort erbij.

Onze jonge inwoners gaan naar school en werken vanuit hun talenten aan hun ontwikkeling. De volwassen inwoners zijn zo veel mogelijk economisch zelfstandig en werken naar vermogen. Of ze zijn met pensioen en veelal vrijwillig actief. Met hun werk betekenen ze iets voor hun directe omgeving en voor onze (netwerk)samenleving; daarmee voegen ze waarde toe. Dat wordt beloond, ook als het geen reguliere baan is, maar bijvoorbeeld de inzet voor familie, vrienden of bureaus. De grens tussen betaalde en onbetaalde inzet kan veel minder scherp getrokken worden. Met een sterke netwerksamenleving kunnen mensen langer zelfstandig thuis blijven wonen. Een sterke netwerksamenleving betekent ook dat mensen voor wie meedoen niet vanzelfsprekend is, gezien worden, ondersteuning krijgen en erbij horen.

In 2022 zijn niet langer de producten, diensten, protocollen en regels van ‘het systeem’ leidend, maar het denken in oplossingen. Bewoners hebben zeggenschap over hun eigen oplossingen. Professionals hebben ruimte om waar nodig ondersteuning te bieden op maat. Daarbij staan de mens en het gezin waarin iemand opgroeit centraal.

Mensen bepalen zelf hun eigen doelen en de mensen die dat (tijdelijk) niet kunnen en/of niet voor zichzelf kunnen zorgen, kunnen rekenen op de gemeente. Daarbij is het essentieel dat de relatie tussen de professional en de inwoner/familie goed is en de inwoner geen klant meer is maar een mens die de regie heeft bij het stuk voor stuk aanpakken van zijn eigen problemen – met ondersteuning waar nodig – waardoor hij in een positieve spiraal terecht komt en groeit. De gemeente vertrouwt hierbij op en luistert naar haar inwoners. Ze verbindt partijen en handelt vanuit wat onze inwoners willen bereiken.”

1.2) Doelstellingen en kernopgaven

De doelstellingen bij deze ambitie zijn:

- 1) *De individuele eigen kracht in de samenleving wordt versterkt.*
- 2) *De collectieve eigen kracht in de samenleving wordt versterkt.*
- 3) *In onze samenleving staan de burger en zijn directe omgeving centraal en niet het systeem.*

- 4) *We blijven mensen ondersteunen die tijdelijk of permanent geen regie over hun eigen leven kunnen voeren en/of een chronische beperking hebben.*

Voor het actieplan van 2016-2017 zijn de doelstellingen vertaald naar geprioriteerde kernopgaven:

- *Preventie en vroegsignalering*
- *Vergroten van economische zelfstandigheid*
- *Verbeteren van de toegang*
- *Betere (blijvende) ondersteuning*

Prioritering was nodig want de ambitie was én is onverminderd groot.

Het schema laat zien hoe de doelstellingen en kernopgaven aan elkaar gekoppeld zijn:

Doelstelling ¹		Doelstelling ²	Doelstelling ³	Doelstelling ⁴
De individuele eigen kracht in de samenleving wordt versterkt.		De collectieve eigen kracht in de samenleving wordt versterkt.	In onze samenleving staan de burger en zijn directe omgeving centraal in het systeem.	We blijven mensen ondersteunen die tijdelijk of permanent geen regie over hun eigen leven kunnen voeren of een chronische beperking hebben.
Kernopgave¹	Kernopgave²	Kernopgave³	Kernopgave⁴	Kernopgave⁵
Preventie en vroegsignalering	Vergroten economische zelfstandigheid	Voornamelijk lokale opgave	Verbeteren van de toegang	Betere (blijvende) ondersteuning

(Vanaf nu worden de ambitie, doelstellingen en kernopgaven van de toekomstagenda gezamenlijk aangeduid als de ambitie.)

2) Urgentie

De brede constatering is dat de ambitie nog onverminderd actueel is. De urgentie van de opgave blijkt uit de formulering van diezelfde opgave. Immers wat als:

De individuele eigen kracht en de collectieve eigen kracht in de samenleving NIET worden versterkt door ons handelen? In onze samenleving het systeem centraal staat en NIET de burger en zijn directe omgeving? We mensen die tijdelijk of permanent geen regie over hun eigen leven kunnen voeren en/of een chronische beperking hebben NIET blijven ondersteunen?

Wat voor een maatschappij zijn we dan? En welke toegevoegde waarde heeft het sociaal domein dan nog?

We kunnen nog niet spreken van een volledig afgeronde transformatie maar de beweging is in gang gezet. Er is veel gebeurd. Zowel op het schaal- en samenwerkingsniveau van Zuid-Limburg als het lokale niveau van iedere afzonderlijke gemeente en alle niveaus daartussenin.

Bij alle projecten van de toekomstagenda, de meeste ontwikkelingen van de regionale samenwerking bij beleid en uitvoering (vanaf nu going concern) en bij de meeste lokale activiteiten is een concrete bijdrage aan de ambitie te herleiden. Dit wordt in hoofdstuk 3 en in bijlage 1 verder inzichtelijk gemaakt.

Echter transformeren is meer dan projecten uitvoeren. Hoe zinvol hun bijdrage ook moge zijn. Transformeren gaat ook over houding en gedrag van burgers en professionals. Over het loslaten van oude gewoonten en het handelen naar nieuwe verantwoordelijkheden. Hier vragen we meer aandacht voor.

2.1) Samenwerking

De ambitie is regionaal. De omvang en de urgentie van de ambitie maken samenwerken noodzakelijk. Tijd en middelen zijn schaars. Dit geldt voor alle deelnemende gemeenten.

In de samenwerking tussen de diverse gremia groeit vertrouwen. Tegelijkertijd zien we dat samenwerken op het niveau van Maastricht-Heuvelland ook vraagt om een (tijdelijke) extra inspanning van alle deelnemende gemeenten. Kennis delen, beleid afstemmen en samen optrekken in de uitvoering kost tijd.

Samenwerking blijft een middel en geen doel op zich. Wat lokaal kan, blijft lokaal. Zo is gebleken dat het versterken van de collectieve eigen kracht hoofdzakelijk een lokale opgave is. Het gaat hierbij vooral om het aanspreken, organiseren, faciliteren en versterken van lokale netwerken. Dat wat in de samenwerking meerwaarde biedt, blijft of wordt regionaal.

Bij een dergelijke intensieve samenwerking is continuïteit in meerjarige investeringen én in een vaste deelname van gesprekspartners noodzakelijk.

Laten we daarnaast vooral erkennen dat er zowel overeenkomsten als verschillen zijn. We delen in de ambitie maar erkennen dat bijv. de behoeften door diversiteit van inwoners per gemeente verschillend kunnen zijn. Dit geldt ook voor de manier waarop gemeenten lokaal georganiseerd zijn.

Samenwerken is samen leren en samen doen.

In de afgelopen jaren heeft het samen doen vooropgestaan. Het samen leren heeft extra aandacht. Voor 2018-2019 komen de aspecten van samen leren binnen Maastricht-Heuvelland nadrukkelijker periodiek terug. Bij de geprioriteerde projecten van de toekomstagenda wordt het thema: Samen leren als randvoorwaarde opgevoerd.

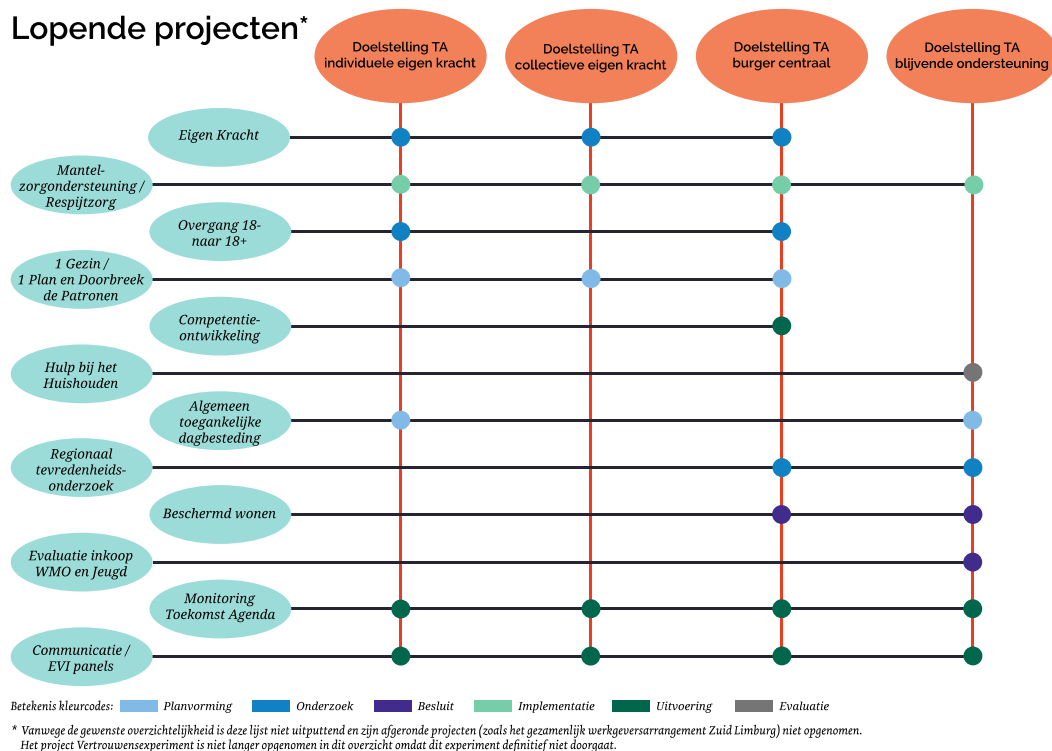
Wat

3) Projecten en going concern tot dusver

In het actieplan 2016-2017 zijn alleen projecten opgenomen, die rechtstreeks een bijdrage leveren aan 1 of meerdere geprioriteerde kernopgaven en die tevens:

- Gezamenlijk worden uitgevoerd door Maastricht-Heuvelland.
- Qua besluitvorming de route volgen binnen de samenwerkingsstructuur.

Onderstaand overzicht laat de bijdrage van de (nog) lopende projecten van de toekomstagenda uit het actieplan 2016-2017 aan de vier doelstellingen zien:

En ondertussen staat de going concern niet stil. De winkel is en blijft open.

Binnen de drie beleidsdomeinen WMO, Participatiewet en Jeugdwet zijn de nodige projecten succesvol afgerond. Er wordt regionaal samengewerkt aan diverse thema's en ontwikkelingen. Waar nodig gebeurt dit tevens domeinoverstijgend. Deze beleidsontwikkelingen dragen regelmatig (geheel of gedeeltelijk) bij aan de ambitie van de toekomstagenda.

In de Heuvelland gemeenten zijn (divers samengestelde) integrale gebiedsteams verantwoordelijk voor de uitvoering van de WMO en Jeugdwet. De regionale uitvoering op het gebied van de Participatiewet en gedeeltelijk op het gebied van de WMO (Beschermd Wonen) is ondergebracht bij Sociale Zaken Maastricht Heuvelland (vanaf nu SZMH). De oprichting van deze gezamenlijke uitvoeringsorganisatie is een belangrijke stap vooruit. SZMH heeft voor 2018 duidelijke speerpunten. Zoals het invoeren van het gebiedsgericht (integraal) werken. Deze invoering zal aansluiten bij de bestaande, lokale gebiedsteams. Zowel de lokale uitvoering als de speerpunten van SZMH dragen direct bij aan de transformatie.

Tot slot dragen de andere, lokale activiteiten van de individuele gemeenten eveneens beleidsmatig en uitvoerend bij aan de ambitie van de toekomstagenda. Bijvoorbeeld door het lokaal subsidiëren van verenigingen en maatschappelijke partners en het faciliteren van burgerinitiatieven en zelfsturing. Ook op lokaal niveau wordt stevig

getransformeerd. Zoals eerder aangegeven is met name doelstelling 2: Het versterken van de eigen collectieve kracht, bij uitstek een lokale opgave.

In bijlage 1 een overzicht van alle toekomstagenda en going concern projecten uit 2016-2017 inclusief hun bijdrage aan de ambitie. (De lokale activiteiten zijn vanwege hun veelvoud niet in dit overzicht opgenomen.)

Wat opvalt:

- De criteria van de geprioriteerde projecten gaan onvoldoende over de gewenste bijdrage aan de ambitie.
- De projecten van de toekomstagenda leveren in meerderheid een bijdrage aan doelstelling 3 en 4. Bij projecten die in hoofdzaak bijdragen aan doelstelling 4: Een betere, blijvende ondersteuning, rijst de vraag of dat voldoende is om de ambitie te realiseren. Een accentverschuiving is nodig. Het bieden van passende ondersteuning is al langer een basistaak van de gemeente. Het versterken van de collectieve eigen kracht is voornamelijk een lokale opgave. Het versterken van de individuele eigen kracht en de burger centraal i.p.v. het systeem verdient meer aandacht.
- Bij de projecten toekomstagenda wordt een andere bijdrage zichtbaar dan bij de projecten going concern. Dit is verklaarbaar vanuit de wetenschap dat going concern ook wettelijke taken uitvoert. Deze kunnen of hoeven niet altijd een bijdrage te leveren aan de ambitie van de toekomstagenda. Deze zijn tevens niet altijd integraal.
- Veel projecten bevinden zich nog in de onderzoek- en planfase. Dit betekent voor de komende periode een behoorlijk beroep op de ambtelijke inzet bij beleid. En in een latere fase bij de uitvoering. Voor wat betreft de inzet van de projectleiders en de overige leden van de projectgroep is onder 6.2 een overzicht uitgewerkt.

Overall is het pleidooi dat we de lopende projecten toekomstagenda (voor zover niet afgerond en actueel) de ruimte moeten geven. De projecten zijn op schema wat betreft hun eigen tijdspad. We volgen de aanpak van Ervaren, Verbeteren en Innoveren. Veel projecten hebben de pilotfase doorlopen en gaan nu doorgevoerd worden. Een transformatie is een langdurig proces. Het is onze overtuiging dat er goede keuzes zijn gemaakt. De ingezette projecten leveren een belangrijke bijdrage.

Vanwege bovenstaande opvallendheden worden de criteria voor de geprioriteerde projecten aangescherpt. Geprioriteerde projecten dienen een concrete bijdrage te leveren aan de transformatie en zijn:

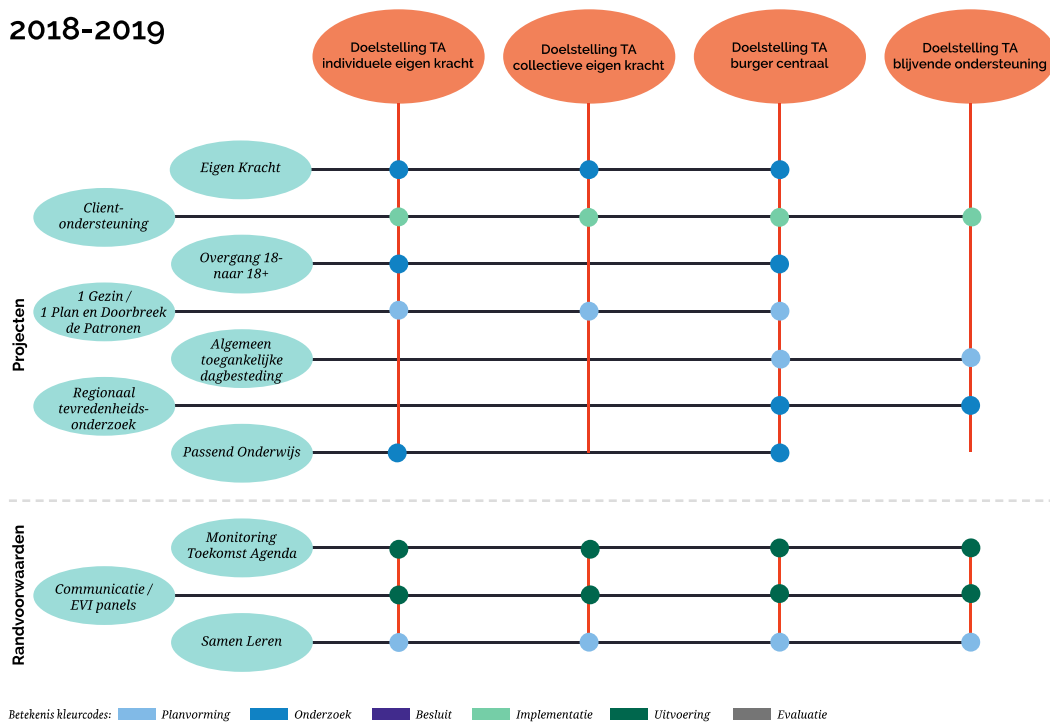
- Innovatief
- Integraal (dus domeinoverstijgend)
- Regionaal
- Dragen minimaal bij aan 2 van de 4 doelstellingen van de toekomstagenda.

Vanwege deze aanscherping hevelen we twee lopende projecten vanuit de toekomstagenda over naar de going concern. Deze zijn Hulp bij het huishouden en

Beschermd wonen. Beide gaan naar regulier WMO. Beschermd wonen is (vanwege de huidige transitiefase) tevens een belangrijk, geprioriteerd thema bij Inkoop. Mogelijk wordt dit project in een volgende transformatiefase opnieuw geprioriteerd voor de toekomstagenda. Hoewel van wezenlijk belang dragen beide projecten nu nog hoofdzakelijk bij aan doelstelling 4: Een betere (blijvende) ondersteuning. Het project Evaluatie inkoop WMO en Jeugdwet is in de besluitvormingsfase en wordt daarna doorlopend going concern. Het lopende project Mantelzorgondersteuning en respijtzorg wordt doorontwikkeld naar (brede) Cliëntondersteuning en blijft geprioriteerd. Het project competentieontwikkeling loopt voor wat betreft de (integrale) functiescholing voor medewerkers van diverse gemeenten en sociale organisaties going concern door. En wordt daarnaast nu breder opgepakt binnen de randvoorwaarde Samen Leren.

3.1) Projecten toekomstagenda 2018-2019

Kritisch kijkend naar de bijdragen, verdeling, voortgang en samenhang komen we tot de volgende herverdeling voor de komende twee jaar:

3.1) a Extra aandacht voor 1 gezin/ 1 plan en doorbreek de patronen

Deze twee projecten zijn vorig jaar samengevoegd. Vanwege personele uitval is er sinds enige tijd geen projectleider meer gekoppeld aan dit project. Hierdoor is de voortgang gestagneerd. Ondertussen heeft het integraal werken door bijv. de inzet van de verschillende, lokale gebiedsteams en de competentieontwikkeling van de medewerkers van SZMH meer vorm gekregen.

Een herijking van de oorspronkelijke opgave en een meer concrete uitwerking van het beleidsvoornemen (inclusief financiële taakstelling) zijn nodig. Hierbij dient rekening gehouden te worden (indien functioneel) met de diversiteit van de lokale

uitvoeringssituaties in de diverse gemeenten. Gelijktijdig dient dit project waar nodig structuur doorbrekend te zijn. Bijv. als het gaat om de verschillende beleidsdomeinen en financieringsstromen. Dit project blijft van wezenlijk belang bij het bereiken van de ambitie.

3.1) b Nieuw project Passend onderwijs

Er zijn actuele wijzigingen op het gebied van onderwijs. Er is een groot raakvlak van dit beleidsterrein met de WMO, de Jeugdwet en de Participatiewet. De gemeentelijke verantwoordelijkheid op dit vlak maakt onderwijs feitelijk tot de vierde decentralisatie. Dit beleidsterrein is echter niet direct aangehaakt bij de toekomstagenda.

Deze wijzigingen vragen de komende jaren om grote investeringen. Bepaalde keuzes zijn cruciaal voor het realiseren van de doelstellingen op het gebied van jeugd en onderwijs. Een gemeenschappelijk kader en gedeelde uitgangspunten voor Maastricht-Heuvelland aangaande de samenwerking betreffende het onderwijslandschap is een eerste stap. Door dit thema als project aan de toekomstagenda toe te voegen, wordt een integrale aanpak vanuit de praktijk beoogd.

Het gaat om het leggen van de verbinding tussen de volgende opdrachten:

- (Her-)huisvesting van onderwijs naar kindcentra.
- De inhoudelijke ontwikkeling van die centra met ruimte voor partners uit welzijn en zorg.
- Richting geven aan de processen rond de doorgaande leerlijnen.
- De harmonisatie kinderopvang – peuterspeelzaal ondersteunend laten zijn aan deze ontwikkeling.
- De verbinding met VVE en beleid versterken.
- De knooppunten op scholen verstevigen.
- De inzet en actualisatie van leerlingenvervoer passend doorontwikkelen.

3.1) c Nieuwe randvoorwaarde Samen leren

De intentie van de regionale samenwerking was samen leren en samen doen. Samen doen komt volop tot uiting in de projecten van de toekomstagenda en de ontwikkelingen bij going concern en lokaal. Samen leren is in de hectiek van de eerste twee jaren minder aan bod gekomen. Het is belangrijk om een regionaal én tevens domeinoverstijgend kennisnetwerk te vormen. Kennis delen in plaats van kennis afzonderlijk opdoen, draagt bij aan de efficiency van de samenwerking en de meerwaarde van Maastricht-Heuvelland. Met dit thema als randvoorwaarde wordt hier de komende jaren concreet meer aandacht aanbesteed.

Enkele suggesties voor het (nog op te stellen) projectplan zijn:

- Vertaal de ambitie naar de betekenis voor het handelen van de professional. Wat draagt jouw handelen en werken concreet bij aan de 4 doelstellingen van de toekomstagenda? Welke vaardigheden heb je hiervoor nodig.
 - Deze vaardigheden en houdingsaspecten kunnen vervolgens onderdeel worden van de diverse functiescholingen (bijv. Vakmanschap).

- Deze vaardigheden kunnen vervolgens onderdeel worden van de (verschillende)gesprekscycli.

- Gebruik de ambitie als toetssteen bij alle toekomstige projectvoorstellen. Pas het format voor nieuwe voorstellen voor de directiegroep en het portefeuillehouderoverleg hierop aan. Wat draagt dit voorstel concreet bij aan de 4 doelstellingen van de toekomstagenda?
- Inventariseer de diverse lopende leer- en netwerkbijeenkomsten (Per domein en per gemeente) en onderzoek waar meer uitwisseling of een gezamenlijke deelname mogelijk is. En/of organiseer regionaal en domeinoverstijgend jaarlijks één of twee themabijeenkomsten rondom de ambitie en de betekenis hiervan voor het handelen van de professional.

Verder zal de projectgroep die verantwoordelijk is voor de realisatie van de doelstellingen uit de Toekomstagenda mede in het kader van samen leren verbreed worden. Zie voor de uitwerking hiervan hoofdstuk 6.

4) Monitor toekomstagenda sociaal domein

Van project naar randvoorwaarde. Maastricht-Heuvelland wilde bij het vaststellen van de toekomstagenda de voortgang en de resultaten van de diverse inspanningen gerelateerd aan de ambitie monitoren. Door het in één monitor samenvoegen van de verschillende indicatoren uit de verschillende domeinen krijgen we zicht op de onderlinge samenhang en de daadwerkelijke voortgang van de transformatie. Doel is beleid en uitvoering te ontwikkelen en bij te sturen op basis van inzicht door data. Enkelvoudige bronnen worden op deze wijze meervoudig gebruikt.

De monitor geeft op wijk- en kernniveau inzicht in alle aspecten van de transformatie. Het betreft niet alleen de ontwikkeling (in aantallen en kosten) van de gemeentelijke maatwerkvoorzieningen. De monitor geeft (op termijn) eveneens inzicht in klanttevredenheid en de ontwikkeling van de eigen kracht en de sociale netwerken in de verschillende wijken en kernen. Tot slot geeft de monitor inzicht in de werkwijze van de toegang. (De monitor is bedoeld voor beleidsontwikkeling en geeft buiten de vaste peilmomenten om geen dagelijkse, actuele bedrijfsinformatie.)

Door de gegevens te combineren met demografische kenmerken van de verschillende wijken en kernen kunnen benchmark en andere analyses gedaan worden. Hiermee geven de gegevens meer inzicht dan louter de absolute aantallen en kosten.

4.1) Fasering

De monitor wordt gefaseerd ontwikkeld volgens onderstaande planning:

Fase 1: Maatwerkvoorzieningen en ondersteuning.

Deze indicatoren zijn vanaf de start (begin 2017) opgenomen in de monitor. Het betreft met name gegevens uit de cliëntsystemen van de gemeenten m.b.t. maatwerkvoorzieningen, professionele zorg en ondersteuning. Deze worden gecombineerd met demografische cijfers van de verschillende wijken en kernen.

Fase 2: Algemene voorzieningen, preventie, eigen en collectieve kracht.

Deze indicatoren zullen in de loop van 2018 opgenomen worden. (Dit is grotendeels afhankelijk van de beschikbaarheid van de gegevens.) Het betreft vooral gegevens m.b.t. algemene en preventieve voorzieningen en gegevens uit diverse onderzoeken (zoals de GGD Volwassenen en Ouderenmonitor) die meer zicht geven op zelfredzaamheid, eigen kracht en mantelzorg.

Fase 3: Kwaliteit, klantervaring en toegang.

Deze indicatoren zijn in ontwikkeling. Zodra deze beschikbaar komen vanuit de toegangs- en cliëntsystemen zullen deze ingericht worden in de monitor. Het betreft met name gegevens uit onderzoeken, klanttevredenheidsmetingen en gegevens uit de toegang.

4.2) Stand van zaken fase 1

Deze fase is gerealiseerd. De monitoring van de ambitie rondom de doelstelling Betere (blijvende) ondersteuning is ingericht. De monitorgegevens over geheel 2017 zijn beschikbaar.

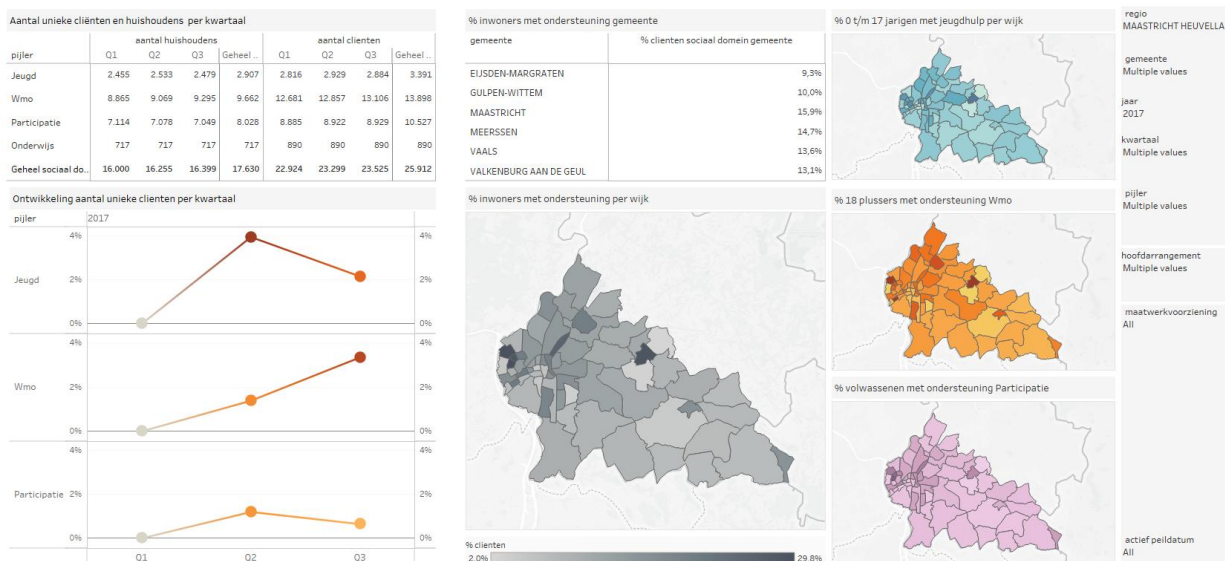
De gegevens zijn online beschikbaar voor de gebruikers binnen Maastricht-Heuvelland. Medewerkers van beleid, uitvoering, management en financiën worden momenteel in verschillende workshops geschoold in het gebruik van de monitor. Een aparte, concept (raads)rapportage voor de gemeente Maastricht is ontwikkeld. Deze is begin 2018 afgerond. Tevens zal dan ook een soortgelijke (raads)rapportage in samenspraak met de andere gemeenten ingericht worden.

4.3) Vervolg en voorbeeld

In 2018 zal gewerkt worden aan een toevoeging van gegevenssets zoals genoemd onder fase 2 en 3. Daarmee wordt de monitor uitgebouwd tot een integrale monitor, waarmee (nagenoeg) alle doelen van de toekomstagenda gevolgd kunnen worden.

Hieronder een voorbeeld van de huidige beschikbare kerngegevens van de cliënten van het sociaal domein Maastricht-Heuvelland. Hieruit wordt bijvoorbeeld duidelijk dat ca. 26.000 unieke personen in 2017 t/m kwartaal 3 ondersteuning hebben ontvangen vanuit het sociaal domein, dat is tussen de 10 en 15% van het aantal inwoners.

Sociaal Domein Maastricht-Heuvelland

5) EVI panels

Van project naar randvoorwaarde. Zoals omschreven is de toekomstagenda tot stand gekomen na een intensief samspraak traject dat in 2015-2016 is doorlopen met ruim 175 mensen: inwoners van Maastricht-Heuvelland, bestuurders en raadsleden, cliënten en adviesraden en mensen die werkzaam zijn in het sociaal domein. Met hen is gekeken naar de Ervaringen, de gewenste Verbeteringen en de mogelijkheden om te Innoveren in het sociaal domein, de zogenaamde EVI-aanpak. Deze keuze is een adequate vertaling van de ambitie kort samen te vatten als "Met de burger, voor de burger". Een belangrijk uitgangspunt was én is dat deelname aan de EVI panels door ervaringsdeskundigen voorop staat.

Eind 2016 – begin 2017 is de EVI aanpak geëvalueerd en in samspraak met de deelnemers van de EVI panels zelf is besloten deze aanpak te continueren. Vervolgens zijn voor 2017 de volgende thema's benoemd:

- Deregulering
- De inzet van cliëntenpanels bij de monitoring van de toekomstagenda.
- Heldere en eenduidige informatie voor burgers.

Een andere keuze bij de aanpak in 2017 was dat de EVI panels dit zoveel als mogelijk zelf zouden regelen. De procesmanager of de desbetreffende projectleider neemt m.n. deel aan de panels om de voortgang te bewaken. Door deze insteek is de voortgang van de EVI panels wat verder van de gemeenten af komen te staan.

Evengoed zijn bij diverse thema's en/of projecten telkens verschillend samengestelde panels geraadpleegd.

Bij het thema: Deregulering is het belangrijkste project: 1 gezin/1 plan en doorbreek de patronen. Dit project is nog in de planfase en dient zoals eerder aangegeven

geprioriteerd opgepakt te worden. De opdracht voor de projectleider is dat de EVI aanpak een significant onderdeel dient te zijn van de verdere uitwerking.

Voor het thema: De inzet van cliëntenpanels bij de monitoring van de toekomstagenda, wordt ingezet op de doorontwikkeling van de huidige, separate cliëntonderzoeken per domein en per gemeente. Het streven is om uiteindelijk naar één regionaal tevredenheidsonderzoek te gaan. Dit is een lopend project met meerdere fasen. Het EVI panel wordt hier structureel bij betrokken.

Voor het thema: Heldere en eenduidige informatie voor burgers, is een eerste bijeenkomst afgeblazen vanwege een gebrek aan aanmeldingen. Hier is geen afzonderlijk project aangekoppeld. Suggestie is om de communicatieadviseur van de gemeente Maastricht (die tevens deelneemt aan de projectgroep toekomstagenda) als tussenpersoon in te zetten en dit thema bij de EVI panels opnieuw leven in te blazen.

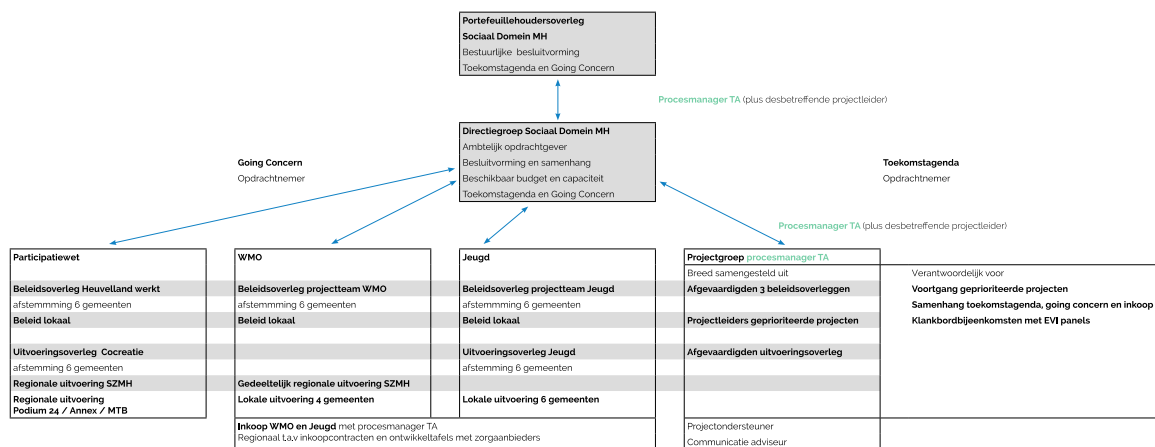
Voor de doelstelling van de toekomstagenda: De eigen individuele kracht in de samenleving wordt versterkt en de bijbehorende kernopgave: Preventie en vroegsignalering, is een Evi panel één keer bij elkaar gekomen. Dit panel heeft een eigen groep afgevaardigden gekozen en deze zijn enkele keren bij elkaar gekomen om de inhoud en de voortgang van het onderliggende project: Eigen Kracht te bespreken.

6) Structuur

De huidige samenwerking van Maastricht-Heuvelland m.b.t. het sociaal domein is veel omvattend. De bijbehorende structuur is complex. Integraliteit en samenhang wordt nagestreefd vanuit de ambitie. Tegelijkertijd wordt going concern nog veel gewerkt vanuit de 3 domeinen WMO, Participatiewet en Jeugdwet. Dit blijft ook nodig. Immers niet alles hoeft integraal aangevlogen te worden. Voorkomen dient te worden dat zaken onnodig ingewikkeld of vertraagd worden door alles met alles te verknopen. De regionale samenwerking per domein is zowel beleidsmatig als uitvoerend telkens net iets anders georganiseerd.

Duidelijk is dat een volledig nieuwe structuur discussie niet de oplossing biedt in de groeiende samenwerking. Wel willen we op basis van de opgedane ervaringen enkele wijzigingen doorvoeren voor wat betreft de realisatie van het nieuwe actieplan en de projecten van de toekomstagenda.

In 2018-2019 gaan we (t.o.v. de eerdere jaren) met een vereenvoudigde structuur werken. Het gaat dan om een aanpassing van de bijbehorende rollen en verantwoordelijkheden. Dit leidt tot minder overleglagen en een bredere gezamenlijke verantwoordelijkheid:

- **Beleids- en uitvoering wordt in de structuur van de toekomstagenda nadrukkelijk gecombineerd.**
- **Blijvende aandacht voor de benodigde capaciteit en de verantwoordelijkheid behorend bij de diverse rollen is belangrijk.**

Bij deze structuur horen de volgende rollen en verantwoordelijkheden:

6.1) Rollen en verantwoordelijkheden

6.1) a Opdrachtgevers

De integrale sturing en besluitvorming vindt plaats in het portefeuillehoudersoverleg sociaal domein Maastricht-Heuvelland. De besluitvorming geschiedt op voet van gelijkwaardigheid tussen de zes gemeenten. Besluiten worden pas bestuurlijk voorgelegd als de consequenties van de implementatie en uitvoering voldoende zijn uitgewerkt.

De ambtelijke opdrachtgevers zijn de leden van de directiegroep sociaal domein Maastricht-Heuvelland. Zij zorgen ervoor dat in het portefeuillehoudersoverleg de juiste besluiten genomen worden. Zodat de voortgang van de realisatie van het actieplan gegarandeerd wordt. In het kader van samen doen zijn zij t.a.v. de projecten verantwoordelijk voor het beschikbaar stellen én houden van de ambtelijke capaciteit en de bijbehorende budgetten. Tot slot zijn zij verantwoordelijk voor de implementatie en uitvoering van de projecten in de zes gemeenten. In het kader van samen leren zijn zij verantwoordelijk voor het introduceren van eigen “best practices”. Succesvolle lokale beleid- en uitvoeringspraktijken met een nadrukkelijke bijdrage aan de ambitie agenderen en delen met elkaar.

De rol van directiegroepleden als sponsor per kernopgave wordt losgelaten en daarmee ook het voorbespreken van projectvoorstellen met één of twee sponsors. Directieleden vertrouwen op de professionaliteit van medewerkers m.b.t. de gewenste uitwerking. De directieleden zijn vervolgens gezamenlijk integraal verantwoordelijk voor de besluiten en de onderlinge samenhang.

6.1) b Procesmanager

De procesmanager is eindverantwoordelijk en inhoudelijk opdrachtnemer. Deze functie fungeert als linking pin tussen alle betrokkenen en is volledig committed werkzaam voor de toekomstagenda. De procesmanager neemt deel aan alle overleggen in bovenstaande structuur ter voorkoming van ruis op de lijn en ter bevordering van een uniforme interpretatie van gebruikte begrippen. Deze functie is verantwoordelijk voor de realisatie van de beoogde effecten middels de continuïteit in de besluitvorming, de voortgang in de uitvoering en de inhoudelijke, onderlinge samenhang tussen de projecten. De procesmanager houdt overzicht op de projectopdrachten inclusief tijdsplan en einddatum, de inzet van de benodigde capaciteit en de financiële afwikkeling hiervan. De procesmanager is tevens de linking pin naar de afdeling Inkoop en voorzitter van de ontwikkeltafels zodat over en weer geprioriteerde projecten en beleidsvoornemens tijdig met elkaar worden afgestemd en de realisatie ook hier gewaarborgd blijft.

6.1) c Projectgroep

De projectgroep wordt verbreed. De ervaring van de afgelopen jaren was dat de samenstelling van de projectgroep te smal was. De projectgroepleden waren vaker belast met dubbele rollen (coördinator en projectleider). De beperkte vertegenwoordiging betekende dat de terugkoppeling naar de breed verdeelde achterban (de projectleiders van de projecten, beleid én uitvoering in drie domeinen bij zes gemeenten) veel vergt van de inzet van de leden en desondanks dun blijft. Bij personele uitval bleek daarnaast dat het geen vanzelfsprekendheid is dat de achterliggende gemeente zorg draagt voor een passende vervanging. Dit moet echt beter.

De projectgroep wordt opnieuw en breed samengesteld door:

- De projectleiders van de geprioriteerde projecten.

Toelichting: De rol van één of twee coördinatoren per kernopgave wordt losgelaten. De projectleiders worden zelf deelnemer van de projectgroep en leggen rechtstreeks verantwoording af aan de overige leden van de projectgroep en de procesmanager. Zij zijn verantwoordelijk voor de voortgang (conform tijdsplan), de inhoudelijke aanpak en het beoogd (meetbaar) effect. Zij houden een consequent oog voor de eventuele onderlinge samenhang van hun project(en). Telkens gekoppeld aan de ambitie van de toekomstagenda.

De projectleider is (samen met de procesmanager) zelf verantwoordelijk voor de toelichting en eventuele verdere aanpassingen m.b.t. het eigen project in het verdere besluitvormingsproces.

De koppeling van projecten aan 1 kernopgave wordt eveneens losgelaten. Alle projecten dragen immers bij aan meerdere kernopgaven.

- Eén afgevaardigde per regulier, regionaal beleidsoverleg WMO, Participatiewet en Jeugdwet. Nog aan te wijzen door het desbetreffende overleg zelf. (Dit kan een projectleider zijn, die als projectleider al deelneemt of een andere afgevaardigde)

Toelichting: Regulier is er geen regionaal, domeinoverstijgend overleg tussen de drie beleidsvelden onderling. Samen leren is een nadrukkelijke doelstelling van de samenwerking. Door de ambitie is het noodzakelijk om een overstap te maken van een werkwijze per "D" naar een meer integrale werkwijze.

- Een afvaardiging vanuit de uitvoering m.b.t. WMO, Participatiewet en Jeugdwet. Nog aan te wijzen door de uitvoering zelf.

Toelichting: De Participatiewet wordt regionaal uitgevoerd door SZMH. De Jeugdwet wordt regionaal ingekocht en lokaal uitgevoerd. De WMO wordt gedeeltelijk regionaal uitgevoerd bij SZMH en voor het overige lokaal. Voor de Participatiewet en de Jeugdwet geldt dat er periodiek regionaal overleg is, voor de WMO geldt dit niet. Het is aan de uitvoering zelf om te kiezen voor een afvaardiging vanuit de drie domeinen die voldoende representatief is. Het betrekken van de uitvoering bij de voortgang en de samenhang van de toekomstagenda is essentieel.

- Tot slot wordt de projectgroep aangevuld met de communicatieadviseur en de projectondersteuner. De projectgroep wordt voorgezeten door de procesmanager. Deze functies zijn allen ondergebracht bij de gemeente Maastricht

6.2) Capaciteit

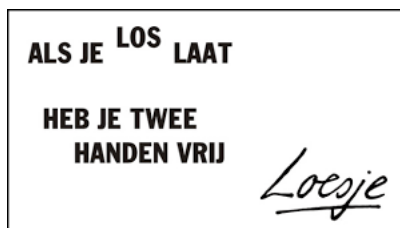
De totale capaciteit benodigd voor de realisatie van de toekomstagenda is als volgt:

Functies	Inzet jaarbasis
Committed aan toekomstagenda	
Procesmanager	0,5fte
Doorloop projecten 2016-2017	
Eigen kracht	300 uur
Cliëntondersteuning	150 uur
Overgang 18- naar 18+	292 uur
1 gezin/1plan en doorbreek de patronen	1.080 uur
Competentieontwikkeling	300 uur notk
Alg. toegankelijke dagbesteding	0,5 fte notk
Regionaal tevredenheidonderzoek	75 uur
Nieuw project 2018-2019	
Passend onderwijs	120 notk
Randvoorwaardelijk aan toekomstagenda	
Monitoring toekomstagenda	0,2 fte
Communicatie/EVI panels	procesmanager
Samen leren	300 notk
Projectgroep	
Projectleiders	Bij projecten
3 x afgevaardigde beleid	10 x 4
3 x afgevaardigde uitvoering	10 x 4
Projectondersteuner	0,6 fte
Communicatieadviseur	0,3 fte notk

In bijlage 2 is bovenstaand overzicht aangevuld met de huidige, personele verdeling per gemeente. Het wordt aanbevolen om na vaststelling van het actieplan opnieuw te kijken naar:

- De gewenste personele invulling en bijbehorende beschikbaarheid van de projectleiders.
- De verdere personele invulling van de projectgroep. Zodat alle beleidsdomeinen, de 6 gemeenten en SZMH direct danwel indirect voldoende aangehaakt zijn.
- Het actualiseren van de projectopdrachten inclusief inhoudelijke aanpak, beoogd effect, tijdsplan, benodigde capaciteit en communicatie met EVI panel.
- Het opnieuw vaststellen van de bijbehorende begroting inclusief verdeling per gemeente.

7) Loslaten

Veranderen is ook loslaten. Organisaties en systemen zijn (al dan niet onbewust) gericht op behoud van de status quo. Mensen zijn van nature gewoontedieren en organisaties bestaan nu eenmaal uit echte mensen. Als we het nieuwe stapelen op het oude zal de verandering niet plaatsvinden. Het oude is dan immers nog onveranderd aanwezig om op terug te grijpen

Er is veel bevoegenheid en betrokkenheid als het gaat om de ambitie van de toekomstagenda.

Een moeilijke vraag bleek: "Wat gaan we niet meer doen?" Toch zal deze vraag bij elk nieuw idee, geprioriteerd project, samen leren bijeenkomst, EVI panel enz. gesteld en concreet beantwoord moeten worden.

Enkele reacties tot nu toe:

Doen "Minder samen overleg, meer samen doen"

Doen "Gezamenlijke afvaardiging naar bijeenkomsten"

Doen " Zelf verantwoordelijkheid nemen ipv eerst terug naar eigen achterban"

Niet meer doen "Projecten zonder einddatum."

Niet meer doen "Extra overlegstructuur"

Loslaten faciliteer je vanuit de sturing door telkens concreet opdracht én toestemming te geven om los te laten.

Bijlage 1

Projecten 2016-2017 Toekomst Agenda en Going Concern

Projecten	Doelstelling TA De individuele eigen kracht in de samenleving wordt versterkt.		Doelstelling TA De collectieve eigen kracht in de samenleving wordt versterkt.	Doelstelling TA In onze samenleving staan de burger en zijn directe omgeving centraal en niet het systeem.	Doelstelling TA We blijven mensen ondersteunen die tijdelijk of permanent geen regie over hun eigen leven kunnen voeren en/of een chronische beperking hebben.
Projecten	Kernopgave 1 Preventie en vroeg-signalering	Kernopgave 2 Vergroten economische zelfstandigheid	(Voornamelijk lokale opgave)	Kernopgave 3 Verbeteren van de toegang	Kernopgave 4 Betere (blijvende) ondersteuning
** = toebedeeld aan * = draagt tevens bij aan					
Betekenis kleurcodes:					
Planvorming	Onderzoek	Besluit			
Implementatie	Uitvoering	Evaluatie			
Continu	Afgerond				
Toekomstagenda					
Eigen Kracht	**	*	*	*	
Mantelzorgondersteuning / Respijtzorg	**	*	*	*	
Overgang 18- naar 18+	*	*		**	
1 Gezin / 1 Plan en Doorbreek de Patronen	*		*	**	
Competentieontwikkeling				**	
Hulp bij het Huishouden					**
Algemeen toegankelijke dagbesteding	*				**
Regionaal tevredenheidsonderzoek				*	**
Beschermd wonen				*	**
Randvoorwaardelijk aan Toekomst Agenda					*
Evaluatie inkoop WMO en Jeugd					*
Monitoring Toekomst Agenda	*	*	*	*	*
Communicatie / EVI panels	*	*	*	*	*
Totaal toekomstagenda	7	4	5	9	7
Going Concern					
Jeugd					
Jeugdgezondheidszorg 0-18 jaar ; Subsidie JGZ 0-4 jaar Envida	*				
Jeugdgezondheidszorg 0-18 jaar ; Programmalijn jeugd GGD	*				
Jeugdgezondheidszorg 0-18 jaar ; Toekomst JGZ 0-18 jaar	*				
Informele ondersteuning ; Inkoop BOR	*				
Informele ondersteuning ; Buurtgezinnen	*				
Informele ondersteuning ; CliQ panel			*		
Aanpassing verordening jeugdhulp					*
CJG 043	*				
Stresstest jeugd				*	
Passend onderwijs / Jeugdhulp ; Knooppunt PO/VO	*				
Passend onderwijs / Jeugdhulp ; OOGO				*	
Passend onderwijs / Jeugdhulp ; Schoolmaatschappelijk werk	*				
Aanpak kindermishandeling	*				
SMI / WKO	*				
Totaal jeugd	11	0	1	2	1
WMO					
Evaluatie en aanpassing verordening en besluit					**
PGB					**
Clientondersteuning	**	*	*	*	**
Eigen bijdrage beleid				*	**
Vervoer					**
Contractbeheer voorzieningen; wonen, rollen, vervoer (Otto Ooms, Welzorg)				*	**
Nieuwe wmo-taken; Borgen input uitvoering en beleid in contractbeheer				*	**
Beleid hoge zorgkosten en laag inkomen		*		*	**
Wijkverpleging S1				*	**
Ketenzorg dementie	*			*	**
Toezicht op kwaliteit (toezichhoudend ambtenaar)					**
Toezicht op kwaliteit (rechtmatigheid en pgb)					**
Kortdurend verblijf / Respijtzorg	*			*	**
Voorzittersoverleg adviesraden sociaal domein	*				**
Veilig Thuis					*
Totaal WMO	5	2	1	7	14
Participatiewet					
Arbeidsmarkt; arbeidsmarkttoeleiding		**			
Arbeidsmarkt; Samenwerking MH en ZLB (oa Arbeidsmarkt Andersom)		**			
Arbeidsmarkt; Afstemming werkgeversdienstverlening ZLB		**			
Arbeidsmarkt; Sectorplannen, VDL, MTC		**			
Arbeidsmarkt; Intensiveren grensoverschrijdende arbeidsmarktbenadering (oa GIP's en SGA's)		**			
Arbeidsmarkt; Werkgeversarrangement		*			
Reintegratie; Optimalisatie uitvoering Pw (doorlopende cliëntlijn / samenwerking beleid-SZMH-Annex-MTB-Podium24), incl. evaluatie TUP en doorontwikkeling leerwerkfunctie MTB		**		*	
Reintegratie; Evaluatie re-integratieinstrumentarium		**			
Reintegratie; Toekomst en opdracht TWB		**		*	
Reintegratie; Verplichting beschut werk		**		*	
Reintegratie; Pilot MH alternatief beschut werk en evaluatie		**		*	
Reintegratie; Opzet, doorgang en regionale verbreding diverse projecten (oa tbv jongeren, statushouders, 45+)	*	**			
Reintegratie; Voorzieningen		**		*	
Inkomen; Aansluiting cliëntenparticipatie Pw en WSW		**			*
Armoede; Regionale armoede aanpak MH	*	**			*
Armoede; Beleidsplan schuldhulpverlening Heuvelland (in afstemming met plan Maastricht)	*	**			*
Armoede; Toekomstige samenwerking Kredietbank 2018 ev (primair Heuvelland, iam Maastricht) (afgerond 2017)	*	**			*
Armoede; Vereenvoudiging uitvoering bijzondere bijstand en gemeentelijke regelingen (afgerond 2017)	*	**			*
Totaal Participatiewet	4	18	0	3	3
Transformatie SZMH (oa gebiedsgericht werken en integraal werken)	*	**		*	*
Totaal Going Concern	21	21	2	13	19

Bijlage 2

Totaaloverzicht benodigde capaciteit en huidige personele verdeling per gemeente.

Notk betekent dat de capaciteit nog met een nieuwe of herziene projectopdracht vastgesteld moet worden.

Functies	Inzet jaarbasis	Huidige invulling	gemeente
Committed aan toekomstagenda			
Procesmanager	0,5fte	J. Saes	Maastricht
Doorloop projecten 2016-2017			
Eigen kracht	300 uur	B. Deiana + M. Nicolaes	Vaals + Eijsden-Margraten
Clïëntondersteuning	150 uur	M. Mooren	Maastricht
Overgang 18- naar 18+	292 uur	M. Strik	Valkenburg
1 gezin/1plan en doorbreek de patronen	1.080	Nog invullen	
Competentieontwikkeling	300 uur	M. van der Slot	Maastricht
Alg. toegankelijke dagbesteding	0,5 fte	D. Meerten	Maastricht
Regionaal tevredenheidonderzoek	75 uur	B. Deiana	Vaals
Nieuw project 2018-2019			
Passend onderwijs	120 notk	Nog in te vullen onderwijs	Nog invullen
Randvoorwaardelijk aan toekomstagenda			
Monitoring toekomstagenda	0,2 fte	A. Zweers	Maastricht
Communicatie/EVI panels	procesmanager	J. Saes	Maastricht
Samen leren	300 uur	Nog invullen	
Projectgroep			
Projectleiders	Bij projecten	Zie bovenstaand	Zie bovenstaand
3 x afgevaardigde beleid	10 x 4	Nog invullen	Nog invullen
3 x afgevaardigde uitvoering	10 x 4	Nog invullen	Nog invullen
Projectondersteuner	0,6 fte	S. Esten	Maastricht
Communicatieadviseur	0,3 fte	I. Smeets	Maastricht

